

חמש עשרה נשים פרק ראשון יבמות

ט.

עין משפט
גר מצוה

לד א מיי פ"א מהל'
שגגות פ"ד א ד:
לח ב מיי פ"ד מהלמט
ע"ז הלכה ב:

תוספות ישנים

כאן נחלקו דמשה קרבן
בשאר מצות הוא דמימי.
וא"ת ולמה לימי כבש או
אלו עליהם חזקין ו"ל דלון
לנו לצבות מדמנתו קרבן
השם. וא"ת אי"כ למה לו
להחזיק בדקדוק לימי פד
כ"י ה"ל למפיק מזה חלוקה
אז לימי קרבן דאמיה
מקום אחר אין זה חלוקה
ואז מימי קרבן עליהם
בשום מקום אין לנו לצבות
מדמנתו ו"ע:

מוסף רש"י

תורה אחת יהיה לכם
לעושה בשגגה והנפש
אשר תעשה ביד רמה.
עבודת כוכבים משמע
קרבן. דמלא כפרי ר"ש
אומר בעבודת כוכבים
הכחוש מדרב שאלמי ר"ש
דבר ה' מה שזב על דבור
לשון שאלמי ר"ש למה ה'
לחזק ולמה ייחיה לך אלהים
למרים על פני ה' (הוריות ט.
ה) הוקשה כל התורה
כולה לעבודת כוכבים.
קרינות של עבדות של כל
עבודת לשל ע"ז, מה ע"ז
קרבן שלה אינו כל אלא על
עבודה גמורה שמיני ע"ז
וזו כרת, דקמין ליה
הנפש אשר תעשה ביד
רמה ונכרתה. ח"ק כל
המורה אין שכלל חטאת
אלה על דבר וזו כרת
(שבת טו.) אשכחן יחיד
נשיא ומשיח. דכתיב
ואם נפש וכתיב מורה אחת
יהיה לכם והנפש אשר
תעשה ביד רמה יחיד
ונשיא ולמה שכלל אלה
נפש אחת (הוריות ט.
ח) וילמד עליון מתחתון.
דכתיב בפסוק למעלה וי
שגגו דהיינו כבוד וילמד
מתחתון מואם נפש, מה
לשון דבר שמיני על וזו
כרת ועל עבדתו חטאת בין
בעבודת כוכבים בין בשאר
מצות, דגבי יחיד הוקשה
כל המורה כולה לעבודת
כוכבים, ח"ק כבוד אין חייבין
אלה בדבר שמיני על וזו
כרת ועל עבדתו חטאת בין
בעבודת כוכבים בין בשאר
מצות (שם). יבול נחלוך
בקרובותיהן. דלי היי
דחלוך כבוד מיידיים
קרבן כבוד בעבודת
כוכבים לא דמי לשום קרבן
נחלוך היי
קרבנותיהם לזהו חלוך
דמיידיים עשו שגגין דעיר
הדחת דלא להו דמי
לשום לשום קרבן לא
לכבוד ולא ליחיד, תלמוד
לומר תורה אחת. דעיר
הדחת שגגת כחידים דמי
ומיידי על דה ודע שעירה
כחיד (שם). מאי ליתיה.
אש"י עיר הנחתה כריס
דכפ"ן, ליתיה פד צבור
בשאר מצות הוא
דמידיה. ולא חלוך,
כמו דבעיני חלוך בין
אש"י עיר הנחתה לצבור
דהא כל צבור נשקין עיר
הדחת לל (שם). יחיד
כמו היינו קרבנו. ולא
היי חלוך (שם). אצטרך.
מורה אחת דמי"ד ובי אי
כמו צריך. לחלוך כקרבן,
ואין לו תקנה. לעיר
הדחת בשוגג דלי אשכח לחלוך, קמ"ל. מורה אחת, דמימי
לדעת שגגת דלי אשכח לחלוך, קמ"ל. מורה אחת, דמימי

מה להזין דבר שחייבין על וזונו ברת ושגגתו חטאת. אגב שיטתיה
נקט לישנא דמתני' דהוריות (דף טו.) דליתיה לעיל דשגגתו
חטאת לא קיס ליה באחות אשה אלא מהכא:
בעבודת כוכבים אתיא מעיני מעיני. לא מלינו למימר אחיא
מצות מצות דכל מצות דכתיב בעבודת
כוכבים איצטרך לכדדריש בספרי כל
מצות זו עבודת כוכבים ששקולה כנגד
כל המצות:

וילמד תחתון מעליון. וא"ת
מיפוק לי דכתיב התם כרת
בהדיא כדדריש רבנן בסמוך וי"ל
דל"י ההוא כרת במצוה את השם
דהכי כתיב את ה' הוא מגדף
ונכרתה וצ"פ מי שיהיה טמא (פסחים
דף כג.) את ל"י לרצני מגדף היינו
מצוה את השם:

ורבנן האי ככרא מנא דהו. וא"ת
כולה מילתא מיפוק לי
מעליה דג"ש ניתנה לידרש לכל מילי
ו"ל דעליה דכתיב גזי אחות אשה
וגזי חטאת לא מופנה והוא לדיבוס
מופנה ור"ת אומר דלפילו מופנה
היא דאחות אשה כיון דהוא דחטאת
לאו מופנה שנקיין ליה המופנה מלך
אחד ודרשין ממופנה משני לרדן
כדאמרין בהמפלת (נה דף כג):
וא"ת **מה עבודת כוכבים דבר**
שחייבים על וזונו ברת. וא"ת ואמנא
מה עבודת כוכבים שחייבים על
וזונו שקילי וי"ל דלא גמרינן אלא מה
דכתיב בהוא קרא ללא כתיב התם
אלה כרת דקסבר מנגד היינו עוזה
עבודת כוכבים וי"ל לרצני דלא גמרי
מה עבודת כוכבים שיש זה לאו וכרת
ולא צעו לאו כיון דלא כתיב בהוא
פרשה מדע דצפרק בתרא דמכות (ד'
י: וס) ממעט פסח ומילה משום
דבעינן דומיא דעבודת כוכבים דלמנר
דחמנא ולא תעזיז והני קום עשה
יניהו ללא ממעט להו משום דלית
צבו לאו כמו בעבודת כוכבים ומיהו
לרצני דנפקא ליה חטאת מעליה צבי
לאו וכרת כמו באחות אשה ואמי
שפיר דבשצעות (דף יג.) דריש רבי
דצפורק עול ומפר ברית ומגלה פנים
אית צבו כרת ולא חשיב להו צבדי
ששה ושלאם כריתות משום דלא
אשכחן צבו לאו:

ו רבנן. לית להו כרת צפורק עול
ומפר (ז' ברית ומגלה פנים
אלה מוקמי ג' כריתות צעוד' כוכבים
צסוף פרק ארבע מיתות (סנהדרין דף
סד.) ע"כ גליון: **מאי** ליתיה וייתו פר
כו'. קסבר דכיון שחלקם מכל חייבי
מיתות צ"ד דממונן פלט חלקינן להו
מכל מתכפרים וקשיא דליתו כבש או
איל ואפי' איכא שום מתכפר דמייתי
מ"מ הוה ליה לאשכחי:
והרי איסור מצוה ואיסור קדושה
דפליגי ר"ע ורבנן. בכל
דוכתי פשיטא ליה להש"ס דחייבי
לאוין לר"ע דלמנר אין קידושין
תופסין בחייבי לאוין לאו צבי
חליצה וייבוס וניהו כמו חייבי כריתות
הכא ובהערל (לקמן דף עט.) גבי
פלוע דכא וכרות שפכה וצפרק ד'
מיתות (סנהדרין דף נג.) ומתמה
לר"י דלמנא לא אמרינן נמי לר"ע
דליתי עשה וילדתי לא תעשה:
צבו

ולא עבודת כוכבים. אין חייבין כבוד להציל פר לעולה ושעיר
לחטאת: **אלא על דבר שחייבין על וזונו כרת ועל שגגתו חטאת.**
כגון ויצו וקייטור ונסוך והשמחווה אבל מתכפר ונשק לא ויך
דרשא מעליה נפקא דמפרש ואזיל: **ונאמר לטון עליה.** בחייה שהוא
מופנה לדרשא: **לאשמה העם.** כלומר
אשמתו כשמתם כבוד: **ונלא עבודת**
כוכבים. קרבן עבודת כוכבים
צפרשת שלח לך וכי תשגו: **מעני**
מעני. מפר העלם דבר: **ואם נפש**
אחת. התם כתיב צפרשת שלח לך:
מעליון. מנכרז והתם ילפינן להו
מפר העלם: **סורה אחת.** לענין קרבן
כתיב (ב) צפר עבודת כוכבים. תורה
כל המורה צפרשת הוקשה כל המורה
לענין קרבן לעבודת כוכבים: **מה**
עבודת כוכבים (ב) על דבר שזונו

כרת ושגגתו חטאת. כדכתיב התם
והנפש אשר תעשה ביד רמה ונכרתה
אלמנא כולה צפרשת בצבר שזונו כרת
ושגגתו חטאת מישמע: **אשכחן יחיד**
ונשיא ומשיח. בזה היקשא לאו משמע
אלא הני דכתיב והנפש אלו לצדן
במשמע שהי יחידין דהני קרתי כתיבי
צפרשת ואם נפש אחת (ב) בעבודת
כוכבים: **אמר קרא.** גבי יחיד ונשיא
ומשיח: **ואם נפש.** וי"ו מוסף על
ענין לראשון: **וילמד עליון מתחתון.**
כבוד מיידיים: **ילף מעיני מעיני.**
שאר מצות מעבודת כוכבים:
מרוצים. עיר הנחתה: **יכול נחלק**
קרבנותיהם. אם צעוד צבי עיר
אחת עבודת כוכבים צשוגג יח
חלוקים קרבנם שלא יצא כל אחד
קרבנו שעירה כחיד: **ס"ל כו'. אין**
חלוקים מתורת יחיד אלא רוב ישראל
או כולן דכתיב ואם מעיני העדה
(במדבר טו) אבל צבי עיר אחת יחידים
הם: **צבורה.** היינו העלם דבר
שהורו צ"ד שהעבודת כוכבים מותרת
ועשו כבוד על פיהם: **א"ג אפי' לא**
משכחת לה קרבן לחלק נישא לריכס
הני מרוצים חילוק בין יחיד וליכא
הלכך אין להם כפרה קמ"ל: **אמו**
אנוסם אביו. שנסאה אחיו מאביו
אחרי כן ומת בלא בניס ונפלה לפני
צנה לדיבוס: **צפלוגתא דר' יהודה**
ורבנן. כדאמרין לעיל (דף ז.) ורבי
יהודה אוסר צפלוגתא אביו ולר' יהודה
לא משכחת לה אם נופלת לפני צנה
ליבוס אלא לרצני וצפלוגתא ולהכי לא
תנא לה צפלוגתא לא קא מיייר: **ופרי**
איסור מלוא ואיסור קדושה. לקמן
צפרק כ"ד כו' (דף כ.) כל שאסורה
צפור ערוה לא חוללת ולא מתייבמת
איסור מלוא כגון שניות מד"ס
דמפרש לקמן צפ"צ (כא.) או איסור
קדושה כגון שנפלה לפניו מנזרת או
נתינה שהיא בלא חוללת ולא
מתייבמת חוללת דלא אלס איסור לאו
בלא כרת לאפקועי ייבוס לגמרי ולא
מתייבמת דהא אסורה ל"י. ופליג ר"ע
דלמנר צ"י החולן (לקמן דף מט.) חייבי
לאוין חייבי כריתות דקתני אצוהו
ממזר כל שאר צפר שהוא בלא יצא
דיש ממזר מחייבי לאוין ולר"ע אלס
לאו למיפטרנה בולא כלום כערוה גמורי:
אם הצרוה. כרת ערוה מתייבמת:
רבי

(א) הוריות ט. (ב) וי"ל כו"ד
מילאס כ"י כן חלוקה בשגגה
דהוריות ט. (ג) הוריות דף
ה. (ד) פסחים ה. קידושין
יד: צ"מ לה. שצעות י.
וצמיח מת. חולין עה.
כריתות כ"ג: (ה) שבת סח:
(הוריות ט. (ו) הוריות ט.
(ז) שם, ט. (ח) זבחות טו:
ו"ג: (ט) מנחות פ"ג:
(י) לקמן יג. ודף כ. עריות
פ"ד מ"א: (י) ובמדבר לו:
כ"ה יא: (י) ובמדבר לו:
(י) [הוריות ט.] (י) ויקרא
ד' (ט) ובמדבר טו:
(ט) [שם, ט] וי"ע ע"ז מ"ג
ימא פ"ד (ט) גליון, ק' עין
מ"הש"ס:

תורה אור השלם

1. ונודעה החטאת אשר
קטאו עליה ויקריבו
הקהל פר בן אהרן
לחטאת ויהיאו אהרן
לפני אהל מועד:
2. ואשה אל אחותה לא
תקח לצרר לגלות
ערוהה עליה בחייה.
3. אם הבחין היקשיח
לחטאת לאשמת העם
והקריב על חטאתו אשר
קטא פר בן אהרן יחיד
לחטאת ויקריב לו
4. אשר נשיא חטאת
ועשה אחת מכל מצות
ה' אלהיו אשר לא
תעשינה בשגגה ואשמה:
5. וקריב די כב
ואם נפש אחת חטאת
בשגגה משם הקריב
בשגגה אחת ממצות ה'
אשר לא תעשינה
ואשמה:
6. וקריב די כב
ישגו ונעלם דבר מעיני
הקהל ועשו אחת מכל
מצות ה' אשר לא
תעשינה ואשמה:
7. וקריב די כב
האזרח בבני ישראל
ולגר הזר בתוכם תורה
אחת יהיה לכם לעשה
בשגגה ודבש אשר
תעשה ביד רמה מן
האזרח ומן הגר את ה'
הוא מנגד ונכרתה
הנפש ההוא מקרב
עמיה: במדבר טו כ"ט-ל

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מורה ע"ה
כתיב צפרשת עבודת
כוכבים: (ב) ר"ה מה
עבודת כוכבים דבר כ"ל
ומינת על נחמק: